

Sygn. akt III USK 232/21

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania S.P.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o emeryturę rolniczą,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 28 października 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 14 lipca 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 14 lipca 2020 r., sygn. akt III AUa (...), Sąd Apelacyjny w (...) – w sprawie z odwołania S.P. przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego – oddalił apelację odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w K. z dnia 25 września 2018 r., sygn. akt IV U (...), w którym Sąd Okręgowy oddalił odwołanie S.P. od decyzji Prezesa KRUS z dnia 24 maja 2018 r., w której przyznano wnioskodawcy od 24 kwietnia 2018 r. prawo do emerytury rolniczej, zawieszając jednocześnie wypłatę 100% części uzupełniającej tego świadczenia z powodu dalszego prowadzenia przez wnioskodawcę działalności rolniczej.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego odwołujący się zaskarżył skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1

k.p.c.). W ocenie autora skargi na tle znajdującego w badanej sprawie zastosowanie art. 40 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin wygenerowany został problem jurystyczny zależności zachodzącej między podleganiem ubezpieczeniom społecznym rolników a wykonywaniem ciężarów wynikających z tego podlegania - obowiązku uiszczania składek na ubezpieczenie społeczne rolników. Ubezpieczony nie uiszczał w spornym okresie prowadzenia gospodarstwa rolnego (który wyłączono mu w zaskarżonym wyroku ze stażu mającego wpływ na wysokość emerytury rolniczej) wymaganych składek, ale czynił to legalnie, w granicach ustawowego zwolnienia. Zwolnienie to nie może być traktowane - jak uczyniły to sądy obu instancji - jako wyłączenie z ubezpieczenia społecznego rolników lub zniesienie materialnej relacji ubezpieczeniowej, tzn. tworzące zakaz powoływania się na staż w prowadzeniu gospodarstwa i bycia stroną stosunku ubezpieczenia w sensie materialnym. Przeciwnie, istotą zwolnienia jest przywilej - jak wywiedziono to już w motywach zarzutu kasacyjnego - legalnego powstrzymania się od uiszczenia składki przez określony w ustawie czas (termin 5-letni od dnia rozpoczęcia prowadzenia gospodarstwa), nie zaś zniesienie statusu ubezpieczonego. Skoro ten status ubezpieczonego istniał, to konsekwentnie okres podlegania ubezpieczeniu i korzystania ze zwolnienia z ciężarów składkowych jest okresem działania fikcji prawnej wykonywania stosunku ubezpieczenia społecznego w pełnym zakresie, tzn. fikcji uiszczania składek i powoływania się na ten stan w kolejnych stadiach realizacji stosunku ubezpieczenia, nie wyłączając fazy ustalania wysokości emerytury rolniczej w postępowaniu o przyznanie takiego świadczenia, jak miało to miejsce w badanej sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów,

zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

W świetle utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 października

2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243).

Uwzględniając przedstawione założenia interpretacyjne należy stwierdzić, że autor skargi nie przedstawia istotnego zagadnienia prawnego sprawy w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przede wszystkim uzasadnienie wniosku zostało ograniczone do ogólnikowego zarysowania jakiejś kwestii bez powiązania jej z odpowiednią jurydyczną argumentacją, którą autor skargi wykazałby, że w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Postawiona w uzasadnieniu wniosku kwestia została oparta jedynie na przepisie art. 40 ustawy z dnia 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin (Dz.U. z 1977 r. Nr 32, poz. 140). Brakuje zestawienia powołanego przepisu z aktualnymi regulacjami prawa ubezpieczeń społecznych, określającymi przesłanki przyznania prawa do spornego świadczenia, w tym między innymi z art. 25 ust. 2 pkt 2 z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 266 ze zm.). Autor skargi w konstrukcji swojego zagadnienia nie uwzględnia stanowiska zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w zakresie oceny spornej w sprawie kwestii. Sąd drugiej instancji uwzględnił to, że wnioskodawca w spornym okresie od 1 lipca 1977 r. do 31 grudnia 1982 r. korzystał z przewidzianego w art. 40 ustawy z dnia 27 października 1977 r. o zaopatrzeniu emerytalnym oraz innych świadczeniach dla rolników i ich rodzin zwolnienia od obowiązku opłacania składki przez okres pierwszych 5 lat gospodarowania. Pomimo tego właśnie fakt nieopłacania składki na ubezpieczenie społeczne

rolników uniemożliwia zaliczenie tego okresu do wymiaru okresów składkowych służących do obliczenia części składkowej emerytury rolniczej, bo stosownie do art. 25 ust. 2 pkt 2 aktualnie obowiązującej ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników – pod rządami której wnioskodawca nabył prawo do tego świadczenia – do tzw. części składkowej emerytury okres ten może zostać uwzględniony wyłącznie w przypadku opłacenia składek. Ustawodawca nie przewidział w tym wypadku żadnego wyjątku tu choćby w odniesieniu do omawianego przypadku zwolnienia z obowiązku opłacania składek, o jakim mowa w art. 40 ustawy z 27 października 1977 r., a należy wyraźnie podkreślić, że czym innym jest podleganie ubezpieczeniom społecznym, a czym innym opłacanie składek z tego tytułu (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2012 r., III UZP 4/12, OSNP 2013 nr 5-6, poz. 58).

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.